

Dataetisk Råds anbefalinger til ansigtsgenkendelse i det offentlige rum og alment tilgængelige steder

Dataetisk Råd er et regeringsnedsat råd, som bl.a. rådgiver Folketinget, ministre og offentlige myndigheder om dataetiske spørgsmål ved brugen af data og ny teknologi, herunder i lyset af de mange fordele, som brugen af data og ny teknologi kan give.

Rådet forholder sig til etiske spørgsmål om forholdet mellem på den ene side fordelene ved anvendelse af ny teknologi og på den anden side hensynet til borgernes grundlæggende rettigheder, retssikkerhed og grundlæggende samfundsmæssige værdier.

Om ansigtsgenkendelse i det offentlige rum og alment tilgængelige steder

Ansigtsgenkendelse er en teknologi, som blandt andet bruger kunstig intelligens til at analysere biometriske data i billedmateriale. Teknologien kan blandt andet bruges til at fastslå tilstedeværelsen af mennesker, hvem et ansigt tilhører samt personlige kendetegn såsom øjenfarve, alder, køn og etnicitet mv.

Ansigtsgenkendelse bruges efterhånden i flere og flere sammenhænge, og det kommercielle marked for ansigtsgenkendelsesprodukter er hastigt voksende. I takt med dette er der en voksende og væsentlig diskussion om rammerne for brugen af teknologien, herunder i det offentlige rum og alment tilgængelige steder.

Ved offentlige rum forstås her fysiske områder, som alle normalt har adgang til, herunder pladser, gader, parker mv.

Ved alment tilgængelige steder forstås her steder, der normalt er tilgængelige for almenheden og hvor folk sædvanligvis færdes, herunder f.eks. indkøbscentre, forretningslokaler, kulturinstitutioner, biografer, restauranter, cafeer, barer mv., samt sportshaller, stadions, fitnesscentre, lokaler benyttet af liberale erhverv samt uddannelsesinstitutioner mv.

Brug af ansigtsgenkendelse i det offentlige rum og alment tilgængelige steder udgør et betydeligt indgreb i individets privatliv og selvbestemmelse og indebærer væsentlige risici for individets retssikkerhed og grundlæggende frihedsrettigheder. Teknologien indebærer herunder på sit aktuelle stade væsentlige risici for at diskriminere befolkningsgrupper på baggrund af race, etnicitet, køn mv.

Anvendelsen af ansigtsgenkendelse indebærer derfor betydelig risiko for utilsigtede skadevirkninger. Af den grund er det afgørende, at teknologiens udbredelse gøres til et samfundsanliggende med henblik på en kontrolleret, begrænset og transparent anvendelse. Ansigtsgenkendelse er en central del af EU-Kommissionens nylige forslag til forordning om Kunstig Intelligens (AI Act), som forventes færdigbehandlet i slutningen af 2022.

Ansigtsgenkendelse har omvendt klare fordele og mangfoldige anvendelsesmuligheder og kan blandt andet bidrage til effektivisering af processer hos myndigheder og virksomheder.

Danmark er kendt som en nation med en meget høj grad af tillid, hvilket medvirker til at reducere omfanget af kontrol og overvågning. Den høje tillid bidrager til Danmarks sammenhængskraft, produktivitet og konkurrenceevne, og til et åbent, tillidsvækkende og gæstfrit omdømme i udlandet. Ukontrolleret brug af ansigtsgenkendelse kan medvirke til at udhule tilliden i samfundet.

Selvom teknologien har klare fordele og mangfoldige anvendelsesmuligheder, er risiciene for utilsigtede skadevirkninger betydelige, hvorfor teknologiens udbredelse bør gøres til et samfundsansigende med henblik på en kontrolleret, begrænset og transparent anvendelse.

Dataetisk Råd anbefaler derfor, at lovgiver i tillæg til den regulering af ansigtsgenkendelse, som følger af databeskyttelsesreglerne i dag, indfører de nødvendige foranstaltninger for at sikre overholdelsen af følgende anbefalinger, herunder i forbindelse med forhandlingerne om kommende EU-regulering.

Anbefalinger til dataetisk brug af ansigtsgenkendelse:

Brug af ansigtsgenkendelse i det offentlige rum og alment tilgængelige steder bør:

1. kun finde sted med klar, specifik og formålsafgrænset lovhjemmel.
2. være begrundet i ønsket om opnåelse af anerkendelsesværdigt formål, der ikke opnås på en mindre indgribende måde uden uforholdsmæssig stor ressourcebyrde.
3. kun ske på baggrund af en bred og åben demokratisk samtale om fordele og ulemper og en dataetisk vurdering under inddragelse af relevant viden og forskning om de og kort- og langsigtede risici og konsekvenser.
4. alene ske, hvis der er klar proportionalitet mellem det formål, der ønskes opnået, og de potentielle skadevirkninger, jf. ovenfor. I denne vurdering bør også risikoen for utilsigtet datafangst indgå sammen med en vurdering af teknologiens præcision til det påtænkte formål.
5. så vidt muligt kun finde sted på baggrund af et klart og informeret samtykke. Så vidt muligt, bør der stilles et alternativ til rådighed, så ansigtsgenkendelsen kan fravælges og samtykket er udtryk for reel frivillighed.
6. ikke føre til lagring af biometriske data.
7. være omgærdet med en ekstraordinær høj grad af sikkerhed og med privacy-by-design og dataminimering som default. Denne anbefaling gælder uanset om, der foreligger samtykke.
8. være effektivt oplyst, skiltet eller på anden måde synliggjort, så personer hvis data opfanges af teknologien, er oplyst herom.
9. være oplyst i en offentlig tilgængelig fortegnelse.
10. være baseret på åbenhed om formål, anvendelse, metode og teknologi og efter udarbejdelse af offentligt tilgængelige konsekvensanalyser. Disse oplysninger bør fremgå af fortegnelsen nævnt i punkt 9.